

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Ekonomikas valsts 21.olimpiāde
3.posms
Uzdevumi (79 punkti)
2020.gada 10.martā

Dalībnieka kods:

Sniedz atbildes tam norādītajās vietās. Punktu skaits par pareizām atbildēm norādīts iekavās.

1. uzdevums (10 punkti)

Uzņēmums gada laikā saražoja 14000 preces vienības. Katru produkcijas vienību pārdeva par 80 eiro. Produkcijas ražošanas izmaksas bija:

- izejvielu iegādei – 102 000 eiro;
 - ražošanas telpu īrei – 22 000 eiro;
 - par ražošanā izmantoto elektrību – 18 000 eiro;
 - izmaksas ražošanā nodarbinātajiem (gabaldarba samaksa) – 240 000;
 - ražošanā izmantoto pamatlīdzekļu vērtība – 1 200 000 eiro;
- Uzņēmums izmanto proporcionālo amortizācijas metodi. Plānotais pamatlīdzekļu kalpošanas laiks 6 gadi;
- administrācijas izmaksas – 50 000 eiro;
 - produkcijas realizācijas izmaksas – 60 000 eiro;
 - apdrošināšana – 8000 eiro.

a) (1 p.) Cik ir vidējās mainīgās izmaksas (AVC)? _____

b) (1 p.) Cik ir vidējās pastāvīgās izmaksas (AFC)? _____

c) (1 p.) Cik ir vidējās kopējās izmaksas (ATC)? _____

d) (1 p.) Cik ir peļņa? _____

e) (3 p.) Pierādi, cik vienības jāražo, lai uzņēmums sasniegtu bezzaudējuma punktu.

Pašreiz cena ir ļoti augsta, bet prognozes liecina, ka tā var dramatiski samazināties.

f) (1 p.) Nosaki zemāko cenu, par kuru uzņēmums vēl gūst peļņu? _____

g) (2 p.) Pamato, ko darīt uzņēmumam, ja cena īslaicīgi samazināsies līdz 40 eiro par vienību.

2. uzdevums (12 punkti)

Tabulā sniegti dati par preces K pieprasījumu un piedāvājumu. Iepazīsties ar tabulas datiem!

Cena (eiro)	Pieprasītais daudzums (vien.)		Piedāvātais daudzums (vien.)	
	D ₁	D ₂	S ₁	S ₂
4	5000	7500	9000	9500
		8000	8000	9000
2	7000	8500		8500
1	8000	9000	6000	8000

a) (3 p.) Tabulā ieraksti trūkstošos rādītājus!

b) (1 p.) Kāds ir tirgus līdzsvara daudzums, ja tirgu veido pieprasījums D₁ un piedāvājums S₁?

$$Q_E = \underline{\hspace{2cm}}$$

c) (1 p.) Kāda ir tirgus līdzsvara cena (P_E), ja pieprasījums ir D₁ un piedāvājums ir S₂?

$$P_E = \underline{\hspace{2cm}}$$

d) (1 p.) Aprēķini pārdevēja ieņēmumus, ja pārdevēji nosaka cenu 3 eiro un pieprasījums ir D₁, bet piedāvājums ir S₂!

$$\underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

e) (2 p.) Salīdzini divus tirgus līdzsvarus. Sākotnēji to veido pieprasījums D₂ un piedāvājums S₂, bet pēc izmaiņām – pieprasījums D₂ un piedāvājums S₁. Kā mainās tirgus līdzsvara cena un daudzums?

Tirgus līdzsvara cena mainās no _____ eiro līdz _____ eiro,
bet tirgus līdzsvara daudzums no _____ vien. līdz _____ vien.

f) (2 p.) Kā mainās tirgus līdzsvara cena un līdzsvara daudzums (samazinās, palielinās, nemainās, nevar noteikt), ja pieprasījums samazinās no D₂ uz D₁, bet piedāvājums no S₂ uz S₁?

Tirgus līdzsvara cena _____,
tirgus līdzsvara daudzums _____.

g) (2 p.) Ar diviem argumentiem pierādi vai pieprasījums (cenas) cenai samazinoties no 4 līdz 3 eiro ir elastīgs vai neelastīgs?

1. arguments:

2. arguments:

3. uzdevums (13 punkti)

Austra, Una, Kārlis, Guntis katrs ir saņēmis mantojumu 10 000 eiro.

- Austra iegādājās uzņēmuma "A" 10 diskonta obligācijas, kuru cena ir 950 eiro, bet nominālvērtība ir 1000 eiro. Obligāciju dzēsīs pēc 4 gadiem.
- Una iegādājās uzņēmuma "A" 10 kupona obligācijas, kuru nominālvērtība 1000 eiro un kupona likme ir 5%. Obligāciju dzēsīs pēc 4 gadiem.
- Kārlis iegādājās un 4 gadus turēja AS "K" akcijas, kuru nominālvērtība bija 1 eiro, bet cena 2 eiro. AS "K" tirgus vērtība jeb kapitalizācija ir 3 milj. eiro. Ik gadu (gada beigās) dividendēs saņēma 5 eiro centus par katru akciju. Dividendes uzreiz iegulda bankā – saliktā procentu likme 1,5% gadā. Akcijas kurss 4 gadu laikā paaugstinājās par 5%. Ceturtā gada beigās Kārlis akcijas pārdeva.
- Guntis nopirka AS "G" akcijas, kuru cena bija 2 eiro un katru gadu to kurss paaugstinājās par 5%. Ceturtā gada beigās akcijas pārdeva.

Piezīme. Darījumu izmaksas un nodokļu maksājumus neņemt vērā.

Atbildi uz sekojošajiem jautājumiem! Veic nepieciešamos aprēķinus, attēlo aprēķinu gaitu!

a) (1p.) Cik eiro pēc 4 gadiem saņems Austra un cik – Una?

b) (2p.) Pierādi, kam ieguldījuma ienesīgums bija lielāks – Unai vai Austrai!

c) (1p.) Uzraksti divas tiesības, kuras, nopērkot akcijas, ieguva Kārlis!

d) (1p.) Aprēķini cik akcijas bija emitējusi AS "K"!

e) (1p.) Aprēķini Kārļa nopirkto akciju dividenžu ienesīgumu!

f) (4p.) Aprēķini Kārļa visu ieguldījumu vidējo gada ienesīgumu!

g) (3p.) Aprēķini Gunta ieguldījuma vidējo gada ienesīgumu?!

4. uzdevums (12 punkti)

A. Uzraksti, kādu (kādus) rādītājus izmantosi, lai;

a) (1 p.) salīdzinātu Latvijas un Igaunijas ekonomikas izaugsmi.

b) (1 p.) salīdzinātu patērētāju atbildes reakciju uz preces cenas izmaiņām.

c) (1 p.) salīdzinātu (vidējo valstī) darba ražīgumu Latvijā un Lietuvā.

d) (1 p.) raksturotu apmierinājumu, ko patērētājs gūst apēdot 5 ābolus.

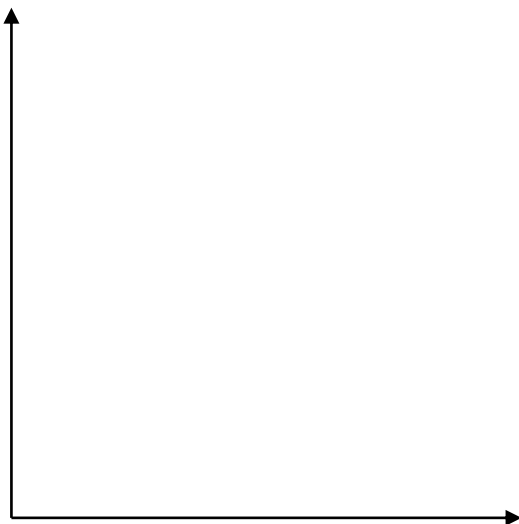
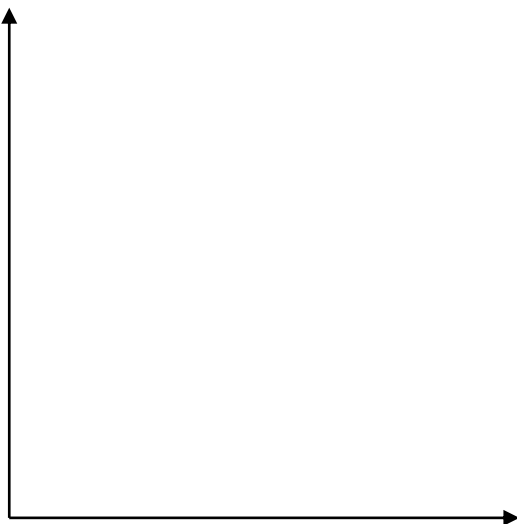
e) (1 p.) salīdzinātu ienākumu nevienmērīgu sadalījumu divās valstīs.

f) (1 p.) raksturotu patēriņa cenu izmaiņas.

B. Attēlo ar ekonomisko modeli, tajā norādot modeļa nosaukumu, apzīmējumus pie asīm un mērvienības, sakarību grafisku attēlojumu:

a) (3p.) situāciju preces A tirgū, kad tajā ir izveidojies pārpalikums;

b) (3p.) situāciju, kad Latvijā ienākumu sadale ir nevienmērīgāka nekā Austrijā.

5. uzdevums (8 punkti)

Kādā valstī gada laikā mājsaimniecību ienākumi bija 50 mljrd. eiro; valdības izdevumi 20 mljrd. eiro; tīrās investīcijas (I_n) 12 mljrd. eiro, tajā skaitā 5 mljrd. nekustamajos īpašumos, no kuriem 2 mljrd. jaunceltnēs; mājsaimniecību izdevumi 45 mljrd. eiro; izdevumi nolietotā pamatkapitāla atjaunošanai 3 mljrd. eiro; portfeļinvestīcijas 5 mljrd. eiro; neto eksports (-2) mljrd. eiro, valdības nodokļu ieņēmumi 16 mljrd. eiro.

Aprēķini, uzraksti atbildes uz jautājumiem!

a) (1 p.) Aprēķini kopējās investīcijas (I_g), kuras ieskaitīs iekšzemes kopproduktā?

_____ Atbilde: _____

b) (2 p.) Uzraksti pēc kādas metodes var aprēķināt IKP un aprēķini to!

Metode: _____

Aprēķins: _____ Atbilde: _____

c) (1 p.) Aprēķini cik lieli varētu būt uzkrājumi (S) šajā gadā?

_____ Atbilde: _____

d) (1 p.) Aprēķini pamatlīdzekļu vērtību, ja amortizācijas norma visiem pamatlīdzekļiem ir vienāda un tā ir 20%.

_____ Atbilde: _____

e) (1 p.) Izmanto doto informāciju un izdari vienu korektu secinājumu par eksportu!

f) (2 p.) Pamato, vai tīrās investīcijas (I_n) var būt negatīvas, ja kopējās investīcijas (I_g) ir pozitīvas!

6. uzdevums (12 punkti)

Iepazīsties ar valsts X datiem tabulā un veic nepieciešamos aprēķinus un atbildi uz sekojošajiem jautājumiem! (Sastādīts izmantojot *McConel, Brue, Flynn, 2018., p. 287.*)

Budžeta izdevumi (\$)	Nodokļu ieņēmumi (\$)	Reālais IKP (\$)
160	100	500
160	120	600
160	140	700
160	160	800
160	180	900

a) (1 p.) Aprēķini vidējo nodokļu likmi!

_____ Atbilde: _____

b) (2 p.) Nosaki un pierādi kāda nodokļu sistēma ir valstī X!

Pieņemsim, ka valsts X potenciālais IKP ir 700\$, bet faktiski saražotais reālais IKP ir 600\$. Šo nosacījumu jāievēro atbildot uz jautājumiem c, d, e, f un g.

c) (2 p.) Pamato vai ekonomikā ir recesijas vai inflācijas plaisa!

d) (2 p.) Aprēķini cikliskā bezdarba komponenti un faktisko bezdarba līmeni, ja dabiskā bezdarba līmenis ir 4%.

Atbilde: cikliskā bezdarba komponente ir _____, bezdarba līmenis _____.

e) (1 p.) Pierādi kāda ir budžeta situācija (ar pārpalikumu, deficītu, sabalansēts)!

f) (1 p.) Pamato, kādu fiskālo politiku šajā situācijā vajadzētu īstenot!

g) (1 p.) Pierādi, kādu fiskālo politiku īsteno valdība!

h) (2 p.) Ar kādiem diviem instrumentiem jeb automātiskiem stabilizatoriem valdība var mazināt ekonomisko aktivitāti pārāk straujas izaugsmes laikā un veicināt ekonomikas izaugsmi lejupslīdes (recesijas) laikā?

7. uzdevums (12 punkti)

Nosaki vai apgalvojums ir patiess (P) vai aplams (A)! Pamato, kāpēc aplams vai patiess!

Apgalvojums	P vai A	Pamatojums
a) (2 p.) Nauda ir ikvienā sabiedrībā neatkarīgi no tās attīstības pakāpes		
b) (2 p.) Preces cena paaugstinās tikai tad, kad palielinās tās vērtība.		
c) (2 p.) Ceļojumiem ienākuma elastības koeficients ir lielāks par 1. Tas liecina, ka ceļojumu pieprasījums ir elastīgs		
d) (2 p.) Preces cenas paaugstināšanās izraisa pieprasījuma līknes nobīdi pa kreisi.		
e) (2 p.) Ja preces cena (P) sedz vidējās mainīgās izmaksas (AVC), bet nesesd vidējās kopējās izmaksas (ATC), tad uzņēmuma ir izdevīgāk pārtraukt šīs preces ražošanu.		
f) (2 p.) Uzņēmumam ir ekonomiski izdevīgi palielināt ražošanas apjomu, ja galējie ieņēmumi (MR) ir lielāki par galējām izmaksām (MC)		